

בית דין לדיני ממונות הליכות עם ישראל

מען: ת.ד. 211 קריית אונו 55294
אמייל: bdmamonot@gmail.com

בס"ד

ל' חשוון תשע"ט
08/11/18

ת.מ. 270-08-18

תובע:

נתבע:

פסק דין

הצדדים באו לבית הדין, חתמו על שטר בוררות, קבלו עליהם בקניין את החלטות בית הדין, טענו את טענותיהם והציגו את מסמכיהם.

העובדות המוסכמות

התובע חתם על הסכם עם בעלי העיתון הנתבע, על חבילת פרסום לשלוש שנים. הפרסום בוצע שנה ואח"כ הופסק. התשלום שנמסר היה עבור אותה תקופה בה בוצע פרסום.

טענות התובע

על הנתבע להמשיך את חבילת הפרסום ולקיים את ההסכם.

טענות הנתבע

מאחר שהתובע לא שילם הכל בזמן, בטלה החבילה והטבת המחיר שבה.

דין והכרעה

לאחר שביה"ד שמע את טענות הצדדים בדרישה וחקירה היטב, ושנה את הדברים לפני בעלי הדין, ביה"ד נשא ונתן בדבר, בדק את החומרים שהוצגו לפניו, והגיע למסקנה כי: 'הנתבע' חייב להמשיך את העסקה שנחתמה עם 'התובע', ועליו לפרסם עוד 12 פרסומים כמתחייב, ולפי ערך הסכום שפסקו עליו במסמך ההזמנה.

הנימוקים:

בית דין לדיני ממונות הליכות עם ישראל

מען: ת.ד. 211 קריית אונו 55294
אמייל: bdmamonot@gmail.com

א: מתוך מסמך ההזמנה שנחתם ע"י שני הצדדים, כשאליו מוצמד טופס ממוחשב מאת המפרסם, התומך במסמך החתום הראשוני, עולה כי מסמך ההזמנה אכן מחייב את שני הצדדים, ומהווה שטר בר תוקף שמקנה לשני הצדדים את הזכות להמשיך ולקיים את העסקה עד תומה. כלומר למשך 12 פרסומים נוספים. בתוך מכלול הטענות שנשמעו בביה"ד, לרגע לא עלתה הטענה מפי 'הנתבע' כאילו המסמך אינו מחייב מעיקרא, ואין בו תוקף כלל. ביה"ד סבור כי גם 'הנתבע' מחזיק את ההסכם כמסמך מחייב בבסיסו, ולו רק למען שמירת שמו הטוב של משרד הפירסום שבבעלות 'הנתבע'. לטענת הנתבע שטוען כי סוכם שהעסקה תחייב אותם רק כשיתקבל התשלום "מייד", הנה מלבד מה שהתובע מכחיש את הדבר ואומר כי גם בעבר נהגו לפרסם ע"פ הסדר פריסת תשלומים, הרי שעצם הסכמת התובע (בהסכם העסקה הנוכחית) לקבל את פריסת התשלומים החלקית, והנפקת קבלה רשמית, מוכיחה כי התרצה והתפייס להוציא לאור את העסקה, גם שלא בתשלום מידי.

זאת ועוד מבלי להתייחס כי המסמך היחיד עליו נרשם כי התשלום אמור להיות 'מידי', הוא המסמך הממוחשב, שכלל לא נחתם ע"י 'הנתבע' ואין אסמכתא שמאשרת את הסכמת התובע לתנאי זה! ולא זו בלבד אלא שביה"ד התרשם כי מאחר והמילים 'תשלום מידי' מופיעים באופן אוטומטי בכל המסמכים הממוחשבים שיוצאים לכלל העסקאות ממשרד הפרסום של 'הנתבע', הרי שלא היה כאן תנאי ייחודי לגבי העסקה הזו, לכך קבלת התשלום החלקי ע"י הנתבע, מהווה ראיה מספקת לתוקף העסקה על פרטיה. ולפיכך נקודת המוצא של הדיון היא שאכן ישנו מסמך המחייב בין הצדדים.

ב: 'הנתבע' הפנה את ביה"ד לעיין בסעיף 3 בטופס ההזמנה המראה שיש זכות לתובע לחזור בו בכל שלב משלבי הפרסום וז"ל "ביטולים יתאפשרו עד שבוע לפני הפרסום הקרוב", ומשכך טוען הנתבע כי ישנה זכות הדדית שגם המפרסם יכול לחזור בו בכל שלב [ובאמת אף שהלשון סובל פירוש שיש לשני הצדדים יכולת לחזור בהם כשבוע לפני הפרסום כביכול, אך רוח הדברים מורה כי הדברים נכתבו לטובת המזמין בלבד, שכן ההגבלה של 'שבוע' בוודאי שמופנית כלפי המזמין. וכן המפרסם עצמו הודה בביה"ד וביאר את נוסח התנאי באופן זה בלבד].

טענה זו נדחת על הסף, משום שהבסיס לטענת זכות חזרה הדדית, מקורה בדברי הרמ"א (סי' רכ"ז סעי' ד') במקום שיש גילוי דעת מאת מי שנתאנה שאין רצונו במקח, שאז גם המוכר המאנה יכול לחזור בו, היות ולא חל המקח מעיקרו (כמש"כ הסמ"ע והנתה"מ שם). משא"כ בנידון הנ"ל שכבר החלו בפרסום והעסקה בוודאי החלה להיות בתוקף, לכן אין לדמות הדברים כלל. מה עוד שהנידון לענין אונאה לא היה בו שום תנאים בענין, מה שאין כן בדיון שלפנינו שכבר ירדו הצדדים לסיכום תנאי

בית דין לדיני ממונות הליכות עם ישראל

מען: ת.ד. 211 קריית אונו 55294
אמייל: bdmamonot@gmail.com

העסקה, ולפיכך היה על המפרסם להתנות שגם הוא יכול לחזור בו בכל שלב, כפי שהתנה לזכות המזמין ('הנתבע'), ומדלא התנה הרי זה מחל על זכות זו.

ג: 'הנתבע' טען כי לקראת סוף הפרסום ה-12 כאשר עמד להסתיים הכיסוי הכספי עבור הפרסומים, הם ערכו פגישה על שינוי בפרסום (גודל, לוגו וכד') שמהותה היתה להפסיק את הפרסום הראשון, אי לכך יש לראות בפגישה זו כהסכמה לביטול העסקה הראשונה.

ביה"ד סבור כי גם לגבי תפיסתו של 'הנתבע' לענין מהות אותה הפגישה, לא די בכך ליצור אומדנא דמוכח שאכן היה זה טיב הפגישה, אלא בהחלט אף הנתבע יסכים כי ניתן לפרש את טיב מהות הפגישה שבמידה ואכן תירקם עסקה חדשה הרי שהראשונה בטילה, אבל במידה ולא תצא העסקה החדשה לפועל, הרי שהעסקה הישנה תמשיך לעמוד תקפה. ולכן גם לפי דברי 'הנתבע' אין כאן אלא מצב מסופק במקום שיש חזקת חיוב (כמו שכתבנו לעיל סעיף א') ולכן נוצר מצב הלכתי של "איני יודע אם פרעתיך" שממשיך לחייב את זה שבחזקת חיוב.

ד: ביה"ד דן במהות החיוב שבהתקשרות שבין 'הנתבע' ל'נתבע' בהסכם שהוצג, ושלל את האפשרות כאילו יש כאן מהלך קנייני, כלומר מוצר ש'הנתבע' מכר ל'נתבע', ואז היה מקום לדון שהמקח לא חל משום דהוי 'דבר שלא בא לעולם'. הנה גם אם ירצה מאן דהו להיתלות בכך, הרי שבהחלט ניתן לצדד שמועיל בזה קנין, משום דהוי כ'סיטומתא' שכן מנהג הסוחרים, וקנין סיטומתא מהני אף בדבר שלא בא לעולם (לדעת הרבה פוסקים, ראה המרדכי מס' שבת סי' תע"ב-ג בשם התשב"ץ, תשו' הרא"ש כלל י"ג סי' כ"א, יש"ש פ"ח מב"ק סוף סי' ס', קצוה"ח סי' ר"א, תשו' מהרש"ל סי' ל"ד, נתה"מ סי' ר"א ססק"א, בהג' רעק"א ר"ס ר"א, הג' חכמת שלמה ר"ס שי"ב, עי"ש, ויעוי' בתשו' חת"ס חחו"מ סי' ס"ו (סוף אות ב'))

ביה"ד סבור שבמקרה זה הדיון הוא ככל עובד 'קבלן', שמחוייב ומשועבד לסיים עבודתו מכח קנין שטר כמבואר בתשו' שבות יעקב ח"ב סי' קפ"ד, בנתיבות סי' של"ג ס"ק ט"ו, בחזו"א ב"ק סי' כ"ג ס"ק ל"ה. (ובאופן ההשתעבדות והחיוב לעמוד בקבלנות, יעויין בתשו' הרדב"ז ח"א סי' ש"נ, מהרשד"ם חחו"מ סי' קס"ח וכל שם דדעת רוב הפוסקים דקנין מהני לשעבדו, והסכים לזה בתשו' מהר"א ששון סי' קי"ז, וכן כ' בחזו"א ב"ב סי' ד' ס"ק ח'. ועי' בספר חקי חיים (בורגל) שהביא דכן ס"ל למהר"ש הלוי חחו"מ סי' ז' ח', ולמהר"ם אלפסי בספר מש"ד חו"מ סי' ס', ולרב בני חיי סי' קע"ו הג' ב"י אות א').

לסיכום: על הנתבע להשלים את כל התחייבויותיו ע"פ ההסכם שבין הצדדים ולהמשיך לפרסם כפי שסוכם מתחילה.

בית דין לדיני ממונות הליכות עם ישראל

מען: ת.ד. 211 קריית אונו 55294
אמייל: bdmamonot@gmail.com

ובזאת באנו על החתום:

הרב רועי יעקב כהן

הרב חיים קובלר

הרב חיים והב אב"ד